

«Το κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη. Μια αιτία διαφωνίας»

Χανιωτάκης Ιωάννης

Φιλολόγος, Διευθυντής 2^{ου} ΓΕΛ Περιστερίου
gchaniot@live.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η βασική ιδέα του σεναρίου είναι η επέκταση και ο εμπλουτισμός των παραδοσιακών διδακτικών στόχων, καθώς αυτοί θεωρείται πως έχουν υπηρετηθεί με την προηγηθείσα διδασκαλία της ενότητας στην τάξη κατά την ερμηνευτική και κειμενοκεντρική μέθοδο. Έτσι, εδώ επιδιώκεται η συγκριτική θεώρηση παράλληλων κειμένων διαφορετικών εποχών της αρχαιοελληνικής γραμματείας και η εκμετάλλευση των χρήσεων του ηλεκτρονικού λεξικού της «Πύλης για την ελληνική γλώσσα» από τη μια, και από την άλλη η ανάδειξη της ιστορικής μνήμης ως στοιχείου πολιτικής ταυτότητας καθώς και η δημόσια έκθεση του σώματος διαχρονικά - κυρίως του ενδεδυμένου και επιμελημένου αισθητικά - ως προσωπική επιλογή με υψηλή αναπαραστατική φόρτιση. Ως περιβάλλον εργασίας επιλέχθηκε το Wiki, μαθησιακό εργαλείο του Web 2.0 που αξιοποιεί τη συνεργατική μάθηση, σύγχρονη και ασύγχρονη, προσφέροντας παράλληλα επικοινωνιακές δυνατότητες προσαρμοσμένες σε γνωστικούς στόχους. Τα φύλλα εργασίας που δίνονται στους μαθητές υπηρετούν αυτή τη γενική σκοποθεσία και την εξειδικεύουν με συγκεκριμένες δραστηριότητες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: αξιολόγηση πολίτη, δημόσια εικόνα του σώματος, Wiki

ΛΕΞΟΝΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

- 1. Τίτλος διδακτικού σεναρίου:** Η δημόσια εικόνα ως κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη. Μια αιτία διαφωνίας
- 2. Εκτιμώμενη διάρκεια:** 4 διδακτικές ώρες
- 3. Ένταξη του σεναρίου στο πρόγραμμα σπουδών/προαπαιτούμενες γνώσεις**

Η διδακτική ενότητα που χρησιμοποιούμε είναι από τον **Ύπερ Μαντιθέου §§ 18-19** δικανικό λόγο του Λυσία της Β' Λυκείου (θεωρητική κατεύθυνση) και οι εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα & Γραμματεία και η Νεοελληνική Γλώσσα. Η επιχειρούμενη διδακτική πρόταση συνδέεται άμεσα με τους γνωστικούς στόχους που θέτει το Α.Π.Σ. του μαθήματος των ΑΕ θεωρητικής κατεύθυνσης στη Β' Λυκείου, καθώς μέσω των ρητορικών κειμένων επιδιώκεται η γνωριμία πτυχών του ιδιωτικού και δημόσιου βίου των αρχαίων Αθηναίων της κλασικής εποχής, οι μαθητές μελετούν και αξιολογούν τον τρόπο οργάνωσης και την ειδική γλωσσική έκφραση ενός λόγου που φιλοδοξεί να πείσει τον ακροατή του ρητορεύοντα με τις έντεχνες, κυρίως, πίστεις που μετέρχεται (λογικά επιχειρήματα και συναισθηματικός επηρεασμός),

ασκούνται στη σύνταξη ενός λογικά οργανωμένου (επιχειρηματολογικού) κειμένου, πραγματεύονται ένα θέμα διαχρονικά και από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Παράλληλα με τη χρήση των ΤΠΕ επιδιώκεται η απόκτηση δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού, απαραίτητων για τη χρήση τους ως εκπαιδευτικών μέσων προσωπικής έκφρασης και επικοινωνίας, στόχος που έχει τεθεί με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών της Α' Λυκείου για το γλωσσικό μάθημα (πρβ. Οδηγίες για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας της Α' τάξης ΓΕΛ για το σχ. έτος 2012-13, με την αριθμ. 115366/Γ2/28-09-2012 εγκύκλιο του ΥΠΑΙΘΠΑ). Απαραίτητες θεωρούνται οι βασικές γνώσεις της χρήσης ενός υπολογιστικού συστήματος κατακτημένες ήδη – όπως πιστεύεται - από τη διδασκαλία του μαθήματος της Πληροφορικής και η γνώση λογισμικών γενικής χρήσης, όπως το Word (λογισμικό επεξεργασίας κειμένου). Επιπλέον τούτων θα απαιτηθεί από τους μαθητές η γνώση της χρήσης πιο εξειδικευμένων εκπαιδευτικών ψηφιακών εργαλείων ή εφαρμογών, όπως το Wiki και το smart, οι εφαρμογές διαδικτύου για την πρόσβαση σε ψηφιακές βιβλιοθήκες και πολυμεσικές εφαρμογές (όπως η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, το IME, το You Tube), το PPT (λογισμικό παρουσίασης), το Movie Maker (πολυμεσική ψηφιακή αφήγηση). Οι απαιτήσεις των δραστηριοτήτων που έχουν σχεδιαστεί δεν προβλέπεται να δημιουργήσουν πρόβλημα ανταπόκρισης στους μαθητές, γιατί αντιστοιχούν στο γνωστικό τους επίπεδο ενώ παράλληλα έχει προηγηθεί η διδακτική αξιοποίηση της προσδιορισμένης ενότητας, ώστε να επεκταθούμε και σε άλλες έννοιες και μάλιστα με τρόπο διερευνητικό και δημιουργικό από την πλευρά των μαθητών. Μια ακόμη πολύ σημαντική προαπαιτούμενη συνθήκη είναι για τους μαθητές (αλλά και το διδάσκοντα) να είναι σχετικά εξοικειωμένοι, εφόσον αυτό υπήρξε δυνατό κατά το παρελθόν, με την διαδικασία της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου. Ωστόσο, δεν αναμένεται να ικανοποιείται σε ουσιαστικό βαθμό, εφόσον η εφαρμογή τέτοιων στρατηγικών διδασκαλίας είναι ακόμη περιθωριακή στο μέσο ελληνικό σχολείο της δευτεροβάθμιας τουλάχιστον εκπαίδευσης.

4. Σκοποί και στόχοι του διδακτικού σεναρίου

A. γενικός σκοπός

Η πρόταση φιλοδοξεί να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να προβληματιστούν επάνω σε έννοιες (μόδα, σώμα), που δεν προσφέρει τη δυνατότητα η ασφυκτική πίεση που ασκεί το αναλυτικό πρόγραμμα. Επιχειρώντας να εργαστούν σε ανοιχτά διερευνητικά περιβάλλοντα καλλιεργούν υψηλές μαθησιακές δεξιότητες, εργαζόμενοι συνεργατικά αναπτύσσουν κλίμα εποικοδομητικής επικοινωνίας και αλληλο-αποδοχής, αξιοποιώντας τις ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία προάγουν το νέο γραμματισμό, ψηφιακό και κριτικό. Μαζί τους βέβαια ασκείται και ο ίδιος ο διδάσκων στη λειτουργική κατάκτηση του νέου γραμματισμού εντάσσοντας στην καθημερινή διδακτική πρακτική την αξιοποίηση των ΤΠΕ σε ένα μεγάλο εύρος της μαθησιακής διαδικασίας (σύνταξη και βελτίωση κειμένων, αναζήτηση και αξιολόγηση πληροφοριών, συνεργασία με άλλους για τη μάθηση και αξιοποίησή της στο σχολικό μάθημα κ.ά).

B. επιμέρους στόχοι

B1. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Να γνωρίσουν οι μαθητές μερικές πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων Αθηναίων
- Να αξιολογήσουν, σε σύγκριση με τον Επιτάφιο του Περικλή, αλλά και με το έπος και την αρχαϊκή ποίηση, την σταθερή πολιτική άποψη των Αθηναίων ότι καλός κάγαθός πολίτης δεν είναι απλώς ο ηθικός και νομοταγής, πολύ περισσότερο δεν είναι αυτός που επιδιώκει καιροσκοπικά μόνο το ατομικό του συμφέρον, αλλά ο ενεργός πολίτης που μετέχει συνειδητά στα κοινά, θέτει το συμφέρον της πολιτείας πάνω από το ατομικό και έχει σταθερή προσήλωση στη δημοκρατία
- Να καταστούν ικανοί να αξιολογούν το περιεχόμενο ενός ρητορικού λόγου, τη βαρύτητα των επιχειρημάτων και κατά συνέπεια την αποτελεσματικότητα της τεκμηρίωσης
- Να διαπιστώσουν την ετυμολογική συνάφεια της ελληνικής γλώσσας στη διαχρονία της, τις σημασιολογικές διαφοροποιήσεις των λέξεων στο χρόνο, το φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού και άρα τη συνάφεια των πολιτισμών μέσω της γλωσσικής επικοινωνίας

B2. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Να εμβαθύνουν οι μαθητές στην ερμηνεία κειμένου μέσα από τη σύγκριση παράλληλων κειμένων της αρχαίας παράδοσης διαφορετικών εποχών
- Να επιχειρηθούν ερμηνείες για την πολιτική συμπεριφορά των ατόμων ανάλογα με το ιστορικό τους παρελθόν αναλαμβάνοντας οι μαθητές, σε ένα πλαίσιο ενσυναίσθησης, ρόλους αντιδίκων
- Να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία του ενδύματος διαχρονικά και τη στενή σχέση του με το σώμα και την έκθεσή του στη δημόσια σφαίρα
- Να ασκηθούν οι μαθητές στη λογική οργάνωση δομημένου κειμένου σε κάθε περίπτωση παραγωγής δικού τους λόγου
- Να διαπιστώσουν τη σημασία ανάγνωσης πολυτροπικών κειμένων (εικονιστικών π.χ.) στη μαθησιακή διαδικασία
- Να εξοικειωθούν με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο

B3. Ως προς τη χρήση ΤΠΕ στη διαδικασία μάθησης και τη στάση των μαθητών απέναντι σε αυτές

- Να ασκηθούν οι μαθητές στην ομαδική εργασία σε ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης
- Να αναπτύξουν δεξιότητες για την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, ώστε να είναι σε θέση να επιλέγουν κριτικά και να αξιοποιούν τα στοιχεία που εντοπίζουν, καθώς και να προχωρούν σε κριτική επεξεργασία και συνθετική παρουσίαση των δεδομένων
- Να έρθουν σε επαφή με την εικόνα, απλή και σύνθετη, για να δημιουργηθούν πιο αποτελεσματικοί συνειρμοί, που θα ενεργοποιήσουν τις προσληπτικές ικανότητές τους και θα εντείνουν την παρατηρητικότητα τους
- Να κατασκευάσουν δικό τους εικονιστικό κείμενο με τη βοήθεια ή τη μεσολάβηση των ΤΠΕ στο πλαίσιο της εργασίας τους
- Να ενθαρρυνθούν στην ανάληψη συνεργατικών δημιουργικών και καινοτόμων πρωτοβουλιών που στηρίζονται στην έρευνα, στην κριτική επεξεργασία, στην έκφραση και δημοσίευση τεκμηριωμένης προσωπικής

άποψης, στην καλλιέργεια εν γένει ικανοτήτων και αξιών που είναι απαραίτητες για μια επιτυχημένη ζωή στα σύγχρονα κοινωνικά δεδομένα.

5. Οργάνωση της τάξης –μεθοδολογία της διδασκαλίας

Το σενάριο εφαρμόζεται στο 1ο τμήμα της Β' θεωρ. κατεύθ. με 17 μαθητές/τριες στο χώρο του σχολικού εργαστηρίου των Η/Υ, όπου από τα υφιστάμενα συνολικά 12 υπολογιστικά συστήματα θα χρειαστούμε τα 8, καθόσον οι μαθητές θα κάθονται ανά 2 μπροστά σε κάθε Η/Υ και θα δουλεύουν συνεργατικά σύμφωνα με την επιλεγμένη μέθοδο. Έχει υπάρξει προσυνεννόηση με την υπεύθυνη του εργαστηρίου καθηγήτρια της Πληροφορικής και έχουν καθοριστεί επακριβώς οι απαιτούμενες για την παρέμβαση ώρες και ημέρες, ώστε να είναι στην αποκλειστική διάθεσή μας ο εν λόγω χώρος. Εφαρμόζεται η καθοδηγούμενη ανακαλυπτική και βιωματική μέθοδος διδασκαλίας. Η οικοδόμηση των νέων γνώσεων χτίζεται επάνω στην ήδη προϋπάρχουσα γνώση. Η διδασκαλία επικεντρώνεται σε θέματα που ενδέχεται να ξαφνιάζουν τους μαθητές, ωστόσο επιδιώκεται να αποκτήσουν σύνδεση με τις προϋπάρχουσες γνωστικές τους παραστάσεις (επικοινωνισμός του Piaget). Παράλληλα, προωθείται η συνεργατική και ομαδοσυνεργατική μάθηση μέσω της εργασίας σε ομάδες και της ανάληψης ρόλων από τους μαθητές με συγκεκριμένο σκοπό και προοπτική και μέσα σε συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο (κοινωνικοπολιτισμική διάσταση της γνώσης, Vygotsky). Η μέθοδος προσέγγισης της νέας γνώσης είναι ανακαλυπτική και βιωματική, σύμφωνη και με την αντίστοιχη θεωρία πρόσληψης της γνώσης του Bruner. Επιπλέον, οι μαθητές μπορούν να διαμορφώσουν δικά τους δημιουργήματα, εκμεταλλευόμενοι τις δυνατότητες που προσφέρουν εργαλεία ή λογισμικά, όπως επί παραδείγματι η σχολική εφημερίδα που υπάρχει ως πρότυπο στον επεξεργαστή κειμένου (κατασκευαστική θεωρία του Papert). Οι μαθητές αυτενεργούν και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, συνεργάζονται και χρησιμοποιούν εναλλακτικούς τρόπους εύρεσης πληροφοριών. Η προσέγγιση της γνώσης είναι πολύπλευρη και δίνει έμφαση στην αξιοποίηση της πολυτροπικότητας των στοιχείων, ένα από τα πλεονεκτήματα της εκπαιδευτικής τεχνολογίας. Ο εκπαιδευτικός βρίσκεται στο πλευρό των μαθητών ως συντονιστής της όλης διαδικασίας, εμπυχωτής και συνεργάτης, πρόθυμος να βοηθήσει μόνον εφόσον του ζητηθεί και στο βαθμό που δεν παρακωλύει την ελεύθερη δράση και συνεργασία των παιδιών.

6. Περιγραφή και αιτιολόγηση του διδακτικού σεναρίου

A. Θεωρητικό πλαίσιο

1. μέθοδοι προσέγγισης της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας

Το μάθημα των αρχαίων ελληνικών (ΑΕ) είναι, ως γνωστόν, μάθημα γλώσσας, λογοτεχνίας και πολιτισμού. Η τριπλή διάσταση παρέχει την ευκαιρία σε διδάσκοντες και διδασκόμενους να δίνουν έμφαση άλλοτε στη μία και άλλοτε στην άλλη ακολουθώντας διαφορετικές προσεγγίσεις κάθε φορά και ανάλογα με το ακριβές διδασκόμενο αντικείμενο σε κάθε τάξη από το Γυμνάσιο έως το Λύκειο. Στη Β' Λυκείου τα ΑΕ ως μάθημα κατεύθυνσης προσφέρουν τη δυνατότητα να αντιμετωπιστούν και με τις τρεις ανωτέρω διαστάσεις. Έτσι, τα ρητορικά κείμενα που διδάσκονται στο α' τετράμηνο μπορούν κυρίως να

προσεγγιστούν ως μάθημα πολιτισμού είτε με την αρχαιογνωστική μέθοδο (το κείμενο ως πηγή ιστορικών και πολιτισμικών πληροφοριών), είτε με την ουμανιστική (ανάδειξη της ανθρωποκεντρικής διάστασης του ΑΕ πολιτισμού και της έμφασης στην ανθρώπινη ύπαρξη συνολικά), είτε με την εθνοκεντρική προσέγγιση (με στόχο την ενίσχυση της εθνικής και ιστορικής αυτοσυνειδησίας των μαθητών), είτε με τη διαπολιτισμική (στόχος η διάγνωση των οφειλών του ΑΕ κόσμου σε άλλους λαούς και ιδίως η συμβολή του στη θεμελίωση του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού). Επί της ουσίας στη διδακτική πράξη όλες αυτές οι προσεγγίσεις συμπλέκονται και είναι στη διακριτική ευχέρεια του κάθε διδάσκοντος αφενός, και της δυνατότητας που δίνει η εκάστοτε διδακτική ενότητα σε συνδυασμό πάντα με το επίπεδο του κάθε τμήματος αφετέρου, να πέσει το βάρος στη μία ή στην άλλη προσέγγιση ή στο συνδυασμό – συνηθέστερα - μερικών από αυτές.

Ως μάθημα γλώσσας (το «άγνωστο» κείμενο) έχει ως στόχο την κατάκτηση της δομής και λειτουργίας του ΑΕ λόγου, τη συνειδητοποίηση της εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας διαχρονικά και τη βελτίωση της γλωσσικής κατάρτισης των μαθητών. Κατά βάση η μέθοδος διδασκαλίας που χρησιμοποιείται είναι η παραδοσιακή γλωσσοκεντρική ή γραμματικο-συντακτική με την εξαντλητική γλωσσική επεξεργασία του κειμένου να αποσκοπεί στη μετάφρασή του. Λιγότερο δημοφιλείς αλλά όχι αγνοημένες από τους διδάσκοντες φιλόλογους είναι οι προσεγγίσεις που εστιάζουν αφενός στη φράση, εκεί δηλαδή όπου οι γραμματικο-συντακτικές δομές αποκτούν νόημα και γίνονται αντικείμενα για το αναγνωστικό ξεκλείδωμα του κειμένου (δομολειτουργική προσέγγιση) και αφετέρου στην επικοινωνιακή περίσταση που παρήγαγε το ορισμένο κείμενο και η οποία ευθύνεται για την τυπολογική ταυτότητά του, την ένταξή του δηλαδή σε κάποιο γραμματολογικό είδος και γένος (επικοινωνιακή – κειμενογλωσσική προσέγγιση). Τέλος, η συγκριτική προσέγγιση της ΑΕ μέσω της ΝΕ γλώσσας βοηθά, εκτός από την επισήμανση της συνέχειας της ελληνικής γλώσσας, στη συνειδητοποίηση του συνθετικού χαρακτήρα της ΑΕ και του αναλυτικού χαρακτήρα της ΝΕ.

Το ανθολόγιο αρχαϊκής ποίησης (β' τετράμηνο) ως μάθημα λογοτεχνίας προσεγγίζεται ερμηνευτικά σύμφωνα με την κειμενοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας (το κείμενο αποτελεί οργανικό σύνολο, του οποίου τα μέρη σχετίζονται στενά μεταξύ τους και επομένως φωτίζονται και ερμηνεύονται αμοιβαία) ή την ιστορικο-ιδεολογική προσέγγιση, όπου το κείμενο αντιμετωπίζεται ως φορέας και παράγωγος ιδεών της κοινωνίας στην οποία εντάσσεται ή προσλαμβάνεται βιωματικά, οπότε το βάρος δίνεται στον προσωπικό διάλογο του μαθητή με αξίες, αντιλήψεις και έννοιες που προβάλλουν τα ΑΕ έργα, συχνά σε διακειμενική σύγκριση με αντίστοιχες σύγχρονες (λ.χ. η εξουσία, η βία κ.ά.)

Στην προκείμενη διδακτική πρόταση η ενότητα των §§ 18-19 του "Μαντίθεου" προβάλλει όλες τις προαναφερθείσες διαστάσεις, καθώς εκκινούμε από την πεποίθηση ότι ένα μάθημα των ΑΕ – και όχι μόνο - δεν είναι δυνατόν να παραμένει δέσμιο εντός των λεπτών και καμιά φορά δυσδιάκριτων ορίων των μεθόδων και προσεγγίσεων που επιχειρούμε ως φιλόλογοι στη διδακτική πράξη. Εξάλλου, αυτό που επιχειρούμε να κάνουμε συνιστά διδακτική παρέμβαση συγκροτημένη σε μια ακολουθία με βάση συγκεκριμένες αρχές (=

στρατηγική διδασκαλίας) και το πιο πιθανό είναι να περιλαμβάνει περισσότερες από μια μεθόδους. Το βάρος δίνεται στην προσέγγιση της ενότητας ως μαθήματος πολιτισμού εμπλέκοντας την αρχαιογνωστική και ουμανιστική μεθοδολογία, χωρίς να παραλείπεται όμως η γλωσσική διάσταση που «εκ φύσεως» διέπει ένα οποιοδήποτε ΑΕ κείμενο, μια διάσταση που φωτίζεται από τη συγκριτική προσέγγιση της ΑΕ μέσω της ΝΕ γλώσσας. Μεγάλη, επίσης, σημασία δόθηκε στη βιωματική πρόσληψη του κειμένου με τα φύλλα εργασίας που ετοιμάστηκαν για τους μαθητές, ώστε να δώσουν νόημα στις δραστηριότητες που καλούνται να επιτελέσουν σύμφωνα με τις προσωπικές τους εμπειρίες, τη δική τους εποχή και το κοινωνικό τους πλαίσιο.

2. διδασκαλία των ΑΕ μέσω ΤΠΕ

Εάν συμφωνούμε ότι η επιδίωξη ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος είναι η δημιουργία ενεργών υποκειμένων, που θα είναι σε θέση να αξιοποιούν κάθε μέσο επικοινωνίας και όλους τους σημειωτικούς πόρους (κείμενα, εικόνες, μουσική κ.ά) και θα διαθέτουν την ικανότητα να κατανοούν και να χρησιμοποιούν κριτικά την πολύπλοκη νέα επικοινωνιακή πραγματικότητα, τότε συμφωνούμε ότι στόχος του μαθήματος των ΑΕ πρέπει να είναι η επιδίωξη ενός κριτικού γραμματισμού που να ενθαρρύνει τη δημιουργική σύνδεση αρχαίου και σύγχρονου κόσμου, την εξέταση κοινών σημείων της ΑΕ με τη ΝΕ γλώσσα, τη σύγκριση με τη σύγχρονη ζωή, την πολύπλευρη ευαισθητοποίηση του μαθητή ως προς το γνωστικό αντικείμενο. Σε αυτή την περίπτωση η αξιοποίηση των ΤΠΕ ως ενός περιβάλλοντος εργασίας συμβάλλει σε μια νέα λογική διδακτικής και παιδαγωγικής προσέγγισης του μαθήματος, γιατί διευκολύνει:

- την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αναζήτηση πληροφοριών
- την κριτική επεξεργασία και συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγονται
- τη χρήση πολυτροπικών κειμένων και ποικίλων σημειωτικών πόρων
- την πραγμάτευση ενός θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες
- τον πειραματισμό κατά το γράψιμο και την παραστατικότητα κατά την παρουσίαση
- τη συνεργατική μάθηση και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών εντός της ομάδας

Αυτό που επείγει λοιπόν, να κάνουμε δεν είναι η αναζήτηση νέων μεθόδων προσέγγισης της αρχαιότητας μέσω των ΤΠΕ, αλλά η επιλογή εκείνων που συνδυαζόμενες με νέες στρατηγικές διδακτικής εφαρμογής τους θα επιτυγχάνουν την ενίσχυση της ενεργητικής – κριτικής μάθησης, τη διεύρυνση της γλωσσικής κατάρτισης, την καλλιέργεια μεταγνωστικών δεξιοτήτων.

B. Αναλυτική περιγραφή της ροής δραστηριοτήτων του σεναρίου

1η διδ. ώρα:

- Οι μαθητές προσέρχονται στο εργαστήριο πληροφορικής και έρχονται σε εκ νέου επαφή με το θέμα της ενότητας, το κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη κατά τον Μαντίθεο, μέσω μιας μικρής διαλεκτικής συζήτησης του διδάσκοντα μαζί τους (βλ. και αφητηρία). Στη συνέχεια με τον βιντεοπροβολέα παρουσιάζονται σε ψηφιακή αφήγηση εικόνες νεανικών σωμάτων με τατουάζ, πύρσιγκ, εκκεντρικές κομμώσεις, βραχιόλια, δαχτυλίδια, χαλκάδες κτλ. που εγείρουν το ευρύτερο θέμα της διάθεσης του σώματος και της αγωνιώδους

προσπάθειάς του να εγερθεί πάνω και πέρα από τη μάζα και να διεκδικήσει με την εκκεντρική του παρουσία μια διακριτή θέση στη δημόσια σφαίρα.

- Ο διδάσκων φροντίζει να προετοιμάσει τους μαθητές για τις επόμενες διδακτικές ώρες που θα πραγματοποιηθούν επίσης στο εργαστήριο πληροφορικής και να τους παρουσιάσει τα βασικά σημεία που αφορούν στην εργασία σε ομάδες, ειδικά εάν αυτοί δεν έχουν πραγματοποιήσει ποτέ στο παρελθόν κάποια αντίστοιχη διδασκαλία.

- Έπειτα, καλούνται να πουν αυθόρμητα τι κατά τη γνώμη τους πρέπει να εξετάζει κανείς για να αξιολογήσει ένα οποιοδήποτε άτομο στο κοινωνικό σύνολο. Με βάση την κατηγοριοποίηση των απαντήσεών τους μέσα από τον καταγιγισμό ιδεών (θυμικό) που θα προκληθεί, θα κατανεμηθούν οι μαθητές σε ομάδες εργασίας, τις οποίες παρουσιάζει ο διδάσκων (Ομάδα Φιλολόγων, Ομάδα Γλωσσολόγων, Ομάδα Πολιτικών Σχολιαστών, Ομάδα Δημοσιογράφων-Αρθογράφων) εξηγώντας παράλληλα το περιεχόμενο εργασίας της καθεμιάς. Οι 4 ομάδες των 4 μαθητών (εκτός από 1 με πέντε μέλη, αφού το σύνολο των μαθητών είναι 17) τοποθετούνται μπροστά σε 8 σταθμούς (σε σύνολο 12) έτσι ώστε να κάθονται 2 σε κάθε υπολογιστή (και 3 σε μία περίπτωση) έχοντας δίπλα τους τους άλλους 2 της δικής τους ομάδας, για να επικοινωνούν και να συνεργάζονται εύκολα. Προτείνεται σε κάθε ομάδα να υπάρχει 1 χειριστής του Η/Υ (αυτός που διαθέτει την πιο προηγμένη τεχνολογική ευχέρεια), και 1 γραμματέας (για την καταγραφή των ευρημάτων), οι οποίοι ωστόσο θα λαμβάνουν μέρος και στη συζήτηση που θα διενεργείται μεταξύ όλων των μελών για την επίλυση των προβλημάτων/εργασιών (εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο). Αν, μάλιστα, οι γνώσεις χειρισμού των υπολογιστών είναι περίπου στο ίδιο επίπεδο, θα υπάρχει η δυνατότητα εναλλαγής των μαθητών στους ρόλους. Η σύνθεση των ομάδων θα παραμείνει ίδια σε όλη τη διάρκεια των 4 διδακτικών ωρών. Επισημαίνεται ότι σκοπός όλων των ομάδων είναι η δημιουργία μιας τελικής παρουσίασης με την μορφή ηλεκτρονικού λευκώματος που θα συγκεντρώνει τα αποτελέσματα της εργασίας τους (καθεμιάς ξεχωριστά) και θα είναι κατάλληλη για προβολή και συζήτηση κατόπιν στο σύνολο της τάξης .

- Τέλος, επιδεικνύει στους μαθητές τη χρήση των εξειδικευμένων εργαλείων και περιβαλλόντων (Wiki, cmap, Movie Maker, Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, εφαρμογές του επεξεργαστή κειμένων) με τα οποία πρόκειται να δουλέψουν στη συνέχεια. Στο σημείο αυτό είναι καλό να τονιστεί, ώστε να μην απογοητευθούν από ενδεχόμενες δυσκολίες που θα συναντήσουν, ότι ο ρόλος του (διδάσκοντα) θα είναι επιβοηθητικός κατά την επιτέλεση των εργασιών που τους έχουν δοθεί, χωρίς φυσικά να υποδεικνύει τις ορθές διαδικασίες, αλλά να επιτρέπει αντίθετα να εξελιχθεί η κοινωνιογνωστική σύγκρουση, κατά την οποία τα ίδια τα γεγονότα ή τα επιχειρήματα άλλων μαθητών ανατρέπουν τις ενδεχόμενες λανθασμένες αντιλήψεις κάποιου μαθητή. (Είναι πολύ πιθανόν η διαδικασία εκμάθησης της χρήσης των ανωτέρω να απαιτήσει 1 επιπλέον διδακτική ώρα, καθώς είναι άγνωστο αν έχει υπάρξει στο παρελθόν εμπλοκή τους με αυτά τα ψηφιακά εκπαιδευτικά εργαλεία και εφαρμογές).

2η και 3η διδ. ώρα:

- Στο 2ωρο αυτό (που θα ήταν προτιμότερο να είναι συνεχόμενο) καλούνται οι μαθητές να φέρουν σε πέρας τα φύλλα εργασίας που θα υπάρχουν αναρτημένα στην επιφάνεια εργασίας των υπολογιστών της κάθε τετράδας (ομάδας) ανάλογα με το ρόλο που έχει αναλάβει η καθεμία. (Τα φύλλα εργασίας μπορούν να δοθούν και σε έντυπη μορφή, καθώς αρκετοί από τους μαθητές νιώθουν μεγαλύτερη εξοικείωση με το έντυπο και τη γραμμική του ανάγνωση).

- Επισημαίνεται στους μαθητές ότι κατά τη διάρκεια της ομαδοσυνεργατικής διαδικασίας θα πρέπει να ελέγχουν με προσοχή τα ζητούμενα, να επιλέγουν με κριτική σκέψη το υλικό τους και να εκφράζουν τις απόψεις και τις τυχόν αντιρρήσεις τους ώστε να υπάρχει ανατροφοδότηση.

- Τους διευκρινίζεται επίσης ότι η αξιολόγησή τους θα αφορά τόσο το αποτέλεσμα της εργασίας τους όσο και την συμπεριφορά και τη συνεργασία τους στο πλαίσιο των ομάδων.

- Ενημερώνονται όλες οι ομάδες για τον χρόνο που έχουν στη διάθεσή τους να υλοποιήσουν τις δραστηριότητες και να κοινοποιήσουν στο τέλος τα αποτελέσματα της έρευνας στο σύνολο της τάξης.

- Η ομάδα των "Φιλολόγων": Το πρώτο φύλλο εργασίας αφορά την ομάδα των "Φιλολόγων". Στόχος τους είναι να συγκρίνουν κείμενα διαφορετικών εποχών (ομηρική, αρχαϊκή και κλασική) για να διαπιστώσουν ομοιότητες ή διαφορές σε σχέση με τη βασική ιδέα που εκφράζει στην ενότητα ο Μαντίθεος για το κριτήριο αξιολόγησης του πολίτη. Προτείνεται η δημιουργία δύο υπο-ομάδων για την ταχύτερη διεξαγωγή των δύο ζητημάτων-δραστηριοτήτων που θέτει το φύλλο εργασίας, χωρίς να αποκλείεται η συλλειτουργία όλης της ομάδας όπου κρίνεται αναγκαία. Στο πλαίσιο αυτό ζητείται από τους μαθητές να ανοίξουν το αρχείο με το φύλλο εργασίας και να προχωρήσουν στην αναζήτηση των κειμένων που πρόκειται να συγκρίνουν. Τα κείμενα διατίθενται στο διαδίκτυο και καθοδηγούνται στην εύρεσή τους ακολουθώντας τα βήματα που καταγράφονται στο φύλλο. Έτσι, πλοηγούνται στα διαδραστικά σχολικά βιβλία του ψηφιακού σχολείου (<http://dschool.edu.gr/>) του ιστότοπου του ΥΠΑΙΘ (<http://www.minedu.gov.gr/>) για να συναντήσουν τον Αρχίλοχο, στο Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>) για να δουν τις απόψεις του Περικλή, ενώ η αναζήτηση του ομηρικού ιδεώδους του «κλέους» προτείνεται να γίνει σε τρεις διαφορετικούς ιστότοπους με ποικίλες μεταφραστικές δοκιμές, ώστε να διαπιστώσουν οι μαθητές και τη δημιουργική αξία της μεταφραστικής εργασίας. Αφού συγκεντρώσουν το προς σύγκριση υλικό σε διαφορετικά αρχεία ανάλογα με τους εκφραστές των συγκρινόμενων μεταξύ τους απόψεων, με βάση τους οποίους θα τιτλοποιηθούν τα αρχεία, καλούνται να απαντήσουν στις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας συγγράφοντας κείμενα προς δημοσίευση και σχολιασμό. Πριν τη φάση της συγγραφής μελετάται το προσφερόμενο υλικό συνεργατικά από τις υπο-ομάδες και από όλη την ομάδα και κατόπιν κριτικής του διερεύνησης αποφασίζεται η εισήγηση-απάντηση της ομάδας επί των ερωτημάτων που αναλαμβάνει ο/οι γραμματέας/είς να τη διεκπεραιώσει/ουν στον επεξεργαστή

κειμένου (Word). Την ίδια ώρα τα υπόλοιπα μέλη αναζητούν εικόνες από το διαδίκτυο - αναλαμβάνοντας οι ίδιοι την πρωτοβουλία για την επιλογή των ιστοτόπων - των συγκρινόμενων αρχαίων λογοτεχνών και εικόνων σχετικών με τα διερευνώμενα αποσπάσματα, ώστε να ενσωματωθούν στα προς ανάρτηση τελικά κείμενα στο Wiki.

- Η ομάδα των "Γλωσσολόγων": Το δεύτερο φύλλο εργασίας αφορά την ομάδα των "Γλωσσολόγων". Στόχος τους είναι αφενός να περιηγηθούν σε ένα αυθεντικό και ανοιχτό διερευνητικό περιβάλλον μάθησης, όπως είναι αυτό της Πύλης για την ελληνική γλώσσα και ιδιαίτερα το Ηλεκτρονικό Λεξικό της κοινής νεοελληνικής του Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html) που παρέχει πολύτιμες πληροφορίες (λεξιλογικές, σημασιολογικές και σχετικές με τη χρήση της γλώσσας) με εύχρηστο και ελκυστικό τρόπο και αφετέρου να επιλύσουν λεξικογραφικές ασκήσεις διερευνώντας μεταξύ άλλων και σε σώματα κειμένων που προσφέρουν ένα ζωντανό φάσμα παραδειγμάτων για τη χρήση των λημμάτων. Στο πλαίσιο αυτό οι μαθητές καλούνται να εμπλακούν σε τρεις δραστηριότητες που έχουν απόλυτη σχέση με τη διδασκόμενη ενότητα. Στην πρώτη αναζητούν τις σημασίες της λέξης σώμα μέσα από μια τριπλή δράση, τα αποτελέσματα της οποίας θα αποτυπωθούν σε πίνακα. Αρχικά φέρνοντας στο νου τους εκείνες τις χρήσεις της λέξης που είτε χρησιμοποιούν οι ίδιοι είτε τις ακούν και τις διαβάζουν στην καθημερινή τους ζωή, έπειτα αναζητώντας άλλες, που δεν σκέφτηκαν, σε αυθεντικά περιβάλλοντα (σώματα κειμένων) και τέλος αντιπαραβάλλοντας τα ευρήματά τους με την επιστημονική και πλήρη καταγραφή των σημασιών και χρήσεων της λέξης που εξασφαλίζει ένα έγκυρο λεξικό (βιωματική, διερευνητική και ανακαλυπτική μάθηση). Στη δεύτερη χρησιμοποιούν το εργαλείο Σύνθετη Αναζήτηση, για να βρουν εξειδικευμένες εγγραφές ουσιαστικών που σχετίζονται με το λήμμα ένδυμα και έχουν ξενική προέλευση (γαλλική, αγγλική, ιταλική και τουρκική). Με τη δραστηριότητα αυτή έρχονται σε επαφή με το μέγα θέμα του δανεισμού μεταξύ των γλωσσών, καλούνται να διαπιστώσουν ποια γλώσσα έχει ασκήσει την πιο μεγάλη επιρροή στη δική μας αναφορικά με το ένδυμα και, αφού προβληματιστούν πάνω στο θέμα με τη βοήθεια ενός πρόσθετου επιστημονικού κειμένου από τον Εγκυκλοπαιδικό Οδηγό της Πύλης (http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_a7/index.html), να γράψουν τις σκέψεις τους σε ένα κείμενο που θα δημοσιεύσουν στη σχολική εφημερίδα και θα αναρτήσουν στο Wiki και στην ιστοσελίδα του σχολείου. Στην τρίτη δραστηριότητα, οι μαθητές χρησιμοποιώντας πάλι το εργαλείο Σύνθετη Αναζήτηση, αναζητούν ουσιαστικά σύνθετα με α' συνθετικό τις προθέσεις από, επί, κατά, μετά και με β' συνθετικό τα *οψη και *οδος, (που σχετίζονται με τις λέξεις από το κείμενο: ὄψεως και ἐξόδους αντίστοιχα). Πρώτος στόχος είναι να παρατηρηθεί η διαφοροποίηση του χειλικού (π) και οδοντικού (τ) χαρακτήρα των προθέσεων στη σύνθεση με ψιλούμενη ή δασυνόμενη λέξη και η εκμαίευση από τους ίδιους τους μαθητές του ορισμού της δάσυνσης. Οι λέξεις που θα συλλεγούν από το Λεξικό θα εμφανιστούν σε δίστηλο πίνακα (στη μια στήλη τα σύνθετα του -οψη και στην άλλη του -οδος.) βαλμένο σε διαφάνεια ppt, ώστε να είναι οπτικοποιημένη η τροπή των ψιλών χαρακτήρων. Για βοήθεια γίνεται παραπομπή στο συγγενές φαινόμενο του

συμπνευματισμού στη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής του Μιχ. Οικονόμου (Πάθη συμφώνων→Τροπή συμφώνων § 70) στο ψηφιακό σχολείο (<http://dschool.edu.gr/>). Σε δεύτερη διαφάνεια θα εμφανίζεται ο πίνακας με τα λήμματα και θα ορίζεται το φαινόμενο. Δεύτερος στόχος της ομάδας είναι να αντιληφθούν τη σημασιολογική διαφοροποίηση που έχουν υποστεί τα παρατιθέμενα λήμματα στη διαχρονική πορεία της γλώσσας μας. Προς τούτο παραπέμπονται στο Λεξικό Δημητράκου, που είναι εγκατεστημένο στους υπολογιστές τους (επιφάνεια εργασίας), καθώς διακρίνει τις σημασίες που παίρνουν οι λέξεις μέσα στο χρόνο. Οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν σε τρίτη διαφάνεια ppt ποια από τα λήμματα και πότε ακριβώς άλλαξαν σημασία αντιγράφοντας από το Λεξικό τις διαφοροποιημένες σημασίες. Τελικά τα ευρήματα - συμπεράσματά τους ζητείται να τα παρουσιάσουν σε αρχείο ppt στην ολομέλεια του τμήματος προφορικά, αφού τα αναρτήσουν στο Wiki και στη διαμορφωμένη από τους ίδιους σχολική εφημερίδα του Β' Θεωρητικού.

- Η ομάδα των "Πολιτικών σχολιαστών": Το τρίτο φύλλο εργασίας αφορά την ομάδα των "Πολιτικών σχολιαστών", στην οποία οι στόχοι που έχουν τεθεί είναι αφενός οι μαθητές να αναπτύξουν έναν εννοιολογικό χάρτη με το εργαλείο smartools, όπου θα εκτίθενται όλες οι αντιθέσεις του κειμένου με εικονιστικό τρόπο, για να προβληθεί από τον βιντεοπρωβολέα σε όλο το τμήμα και να κατανοηθεί η αντιθετική δομή της ανάπτυξής του. Αφετέρου, μέσα από τη βασική αντίθεση του φαίνεσθαι και του είναι να προβληματιστούν πάνω στο θέμα, δίνοντας ως αφετηρία μια μικρή δική του εισήγηση ο διδάσκων και μέσα από μια βιωματική δραστηριότητα χωριζόμενοι σε αντίπαλα στρατόπεδα, αφού μπουκ στη θέση (ενσυναίσθηση) του Μαντίθεου και των δημοκρατικών κατηγορών του, να δημιουργήσουν δύο αντιθετικά επιχειρηματολογικά κείμενα που θα αναρτήσουν στο Wiki για σχολιασμό από τους συμμαθητές τους. Ο σχολιασμός μπορεί να γίνει είτε πάνω στο αρχείο του Word με εισαγωγή σχολίων στο ακριβές σημείο του κειμένου (δυνατότητα του επεξεργαστή κειμένου) που προκαλεί τη συμφωνία ή διαφωνία του σχολιογράφου, είτε κάνοντας add comment κάτω από το ανηρτημένο στις "εργασίες μαθητών", υποφάκελος "Ομάδα Πολιτικών Σχολιαστών" του Wiki αρχείο (επικοινωνιακή και κοινωνικοπολιτισμική διάσταση του Wiki). Το τελικό προϊόν της ομάδας προορίζεται για τη σχολική εφημερίδα του Βθεωρητικού.

- Η ομάδα των "Δημοσιογράφων-αρθρογράφων": Το τέταρτο φύλλο εργασίας αφορά την ομάδα των "Δημοσιογράφων-αρθρογράφων", στόχος της οποίας είναι αφενός να παρουσιάσει τις συνήθειες των Αθηναίων στην εμφάνισή τους (κόμμωση και ενδυμασία) που φαίνεται ότι δεν ακολουθούσε πιστά ο Μαντίθεος και χαρακτηριζόταν γι' αυτό λακωνίζων και αφετέρου να προεκτείνουν τη σκέψη τους και να προβληματιστούν ευρύτερα πάνω στο θέμα της δημόσιας εμφάνισης και στη σημερινή εποχή, όπου η μόδα παίζει κυρίαρχο ρόλο. Συγκεκριμένα δίνεται στους μαθητές ένα αρχείο Word με «βοηθητικό υλικό για κόμμωση-ενδυμασία στην αρχαιότητα», επιλεγμένο από το Μουσείο Μπενάκη (<http://www.benaki.gr/index.asp?lang=gr>) καθώς και μια ψηφιακή αφήγηση στο movie maker με εικόνες αγαλμάτων και ζωγραφικής, επιλεγμένων κατά βάση από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (<http://www.namuseum.gr/index.html>) που καλύπτουν την περίοδο από την αρχαϊκή γλυπτική και αγγειογραφία ως και την κλασική ώστε να φανεί η

διαφοροποίηση στους ανωτέρω τομείς (κόμμωση-ενδυμασία) με την πάροδο των χρόνων. Παραπέμπονται επιπλέον σε βίντεο με τίτλο «ταξίδι στην Αρχαία Ελλάδα» του δάσκαλου Γρ. Ζερβού με χρήσιμο και εποπτικό υλικό για τη ζωή στην αρχαία Αθήνα. Ζητείται από τους μαθητές να σημειώσουν την εξέλιξη της Αθήνας σε σχέση με την πιο συντηρητική στάση των Σπαρτιατών και να φτιάξουν ένα ψηφιακό σκίτσο του Μαντίθεου με βάση τα στοιχεία που έχουν αποκομίσει γι' αυτόν μέχρι τώρα από το λόγο του στη Βουλή. Στη συνέχεια, δίνεται ένα δεύτερο αρχείο Word «μόδα, σκέψεις και ιδέες» με υλικό από σύγχρονο ιστότοπο μόδας (<http://www.fashionlover.gr/>) για να παρακολουθήσουν ένα μικρό βίντεο – προετοιμασία για επίδειξη μόδας και την ομάδα πειραματισμού σύγχρονης τέχνης Άτοπος (<http://www.atopos.gr/> → projects → Atopic Bodies για να διαβάσουν το σχετικό με τη συγκεκριμένη έκθεση κείμενο του καλλιτέχνη (αγγλικά) και να δουν ένα μικρό βίντεο (1.50') με θέμα την ανοικειώση που προκαλεί στον καθημερινό και ανυποψίαστο άνθρωπο η αποκλίνουσα δημόσια εμφάνιση. Το συγκεκριμένο βίντεο βοηθά στην κατανόηση συνοδευτικών κειμένων για τη μόδα και τη σημασία της στο σύγχρονο κόσμο. Με αφορμή αυτό το πλούσιο υλικό, που η πίεση του χρόνου επιβάλλει να είναι καθοδηγούμενο από τον διδάσκοντα και όχι ελεύθερα αλιεύσιμο από το διαδίκτυο, οι μαθητές καλούνται να συντάξουν εκτενές κείμενο στο Word για το ρόλο και τη σημασία της μόδας στο σύγχρονο βιομηχανοποιημένο κόσμο και να το αναρτήσουν στην ιστοσελίδα του σχολείου συνοδευόμενο από μια μικρή ψηφιακή αφήγηση με εικόνες ανάλογες. Θα έχει προηγηθεί ανάρτηση στο Wiki ("εργασίες μαθητών", υποφάκελος "Ομάδα Δημοσιογράφων-Αρθρογράφων") για να σχολιασθεί από τους συμμαθητές τους και να κάνουν, εάν επιθυμούν, διορθώσεις ή συμπληρώσεις πριν από την ανάρτηση.

4η διδ. ώρα

Η τελευταία ώρα της διδασκαλίας πραγματοποιείται και αυτή στο σχολικό εργαστήριο το οποίο διαθέτει υπολογιστή συνδεδεμένο με προβολέα. Ο εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τους μαθητές θα έχει μεταφέρει όλα τα αρχεία με τις εργασίες των ομάδων στην επιφάνεια εργασίας ενός φορητού υπολογιστή και με αφετηρία μία εργασία από κάθε ομάδα που πρόκειται να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου θα την προβάλλει στην ολομέλεια με σκοπό να οργανώσει συζήτηση αξιολόγησης της δραστηριότητας στην οποία ενεπλάκησαν οι μαθητές, επιδιώκοντας να εντοπιστεί ο βαθμός της δυσκολίας που συνάντησαν, κρίνοντας με βάση τη συμμετοχή τους στην ομαδική εργασία, τα οφέλη που διέκριναν αλλά και τα προβλήματα που τους προκάλεσε, το χρόνο που είχαν στη διάθεσή τους και πόσο αυτός επηρέασε την ποιότητα της εργασίας τους. Σημαντική προτεραιότητα του διδάσκοντα είναι να ενθαρρύνει τον διάλογο μεταξύ των ομάδων και του υπολοίπου της τάξης, την θέση ερωτημάτων και την δημιουργία μιας γόνιμης και εποικοδομητικής συζήτησης στην οποία θα εμπλακούν όλοι οι μαθητές.

Κριτική – Προβλήματα στην πράξη

Η παρατήρηση του τρόπου εργασίας των μαθητών κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της παρέμβασης στο εργαστήριο (διαμορφωτική αξιολόγηση), αλλά και η μέτρηση της εμπλοκής τους σε αυτήν με φόρμα αξιολόγησης (τελική) είναι

οι τρόποι που χρησιμοποιήθηκαν για την διαπίστωση του τρόπου επίτευξης των στόχων που τέθηκαν. Υπήρξαν δυσκολίες και περισπασμοί (παλαιότητα υπολογιστών εργαστηρίου, απουσίες μαθητών λόγω εξετάσεων α' τετραμήνου ή ασθενειών, υπερεκτίμηση από την πλευρά του διδάσκοντος των προαπαιτούμενων γνώσεων των μαθητών, πολύ χαμηλή έως ανύπαρκτη εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο μαθησιακής και διδακτικής πρακτικής) που οδήγησαν σε ανατροπή του προγραμματισμένου διδακτικού 4ωρου και απαιτήθηκε μία επιπλέον ώρα για την τελική παρουσίαση των παραδοτέων από τη μεριά των μαθητών και την αξιολόγησή τους από τον διδάσκοντα, ενώ παράλληλα προέκυψε και δουλειά για το σπίτι, κάτι που προβλεπόταν μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις από το σενάριο (όπως π.χ. η κατασκευή σκίτσου του Μαντίθεου ή η εργασία με το smartools). Μικρή υπήρξε και η εμπλοκή των μαθητών ως προς το σχολιασμό άλλων κειμένων και στην παραγωγή ιδεών ή διορθωτικών παρεμβάσεων στο ανοιχτό περιβάλλον του wiki. Όπως διαπίστωσα "ιδίοις όμμασιν" από το ανοιχτό e-mail μαθητή, η ενασχόληση στα εφηβικού ενδιαφέροντος μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook) είναι πολύ πιο ενδιαφέρουσα και ελκυστική γι' αυτούς από την πνευματική παραγωγή σε ανάλογα μέσα. Η χαμηλή διαδραστικότητα βέβαια ενδέχεται να οφείλεται και στην απόσπαση μεγάλου μέρους της προσοχής των μαθητών εξαιτίας, όπως προαναφέρθηκε, εξεταστικών απαιτήσεων της εποχής ή και αδυναμίας του διδάσκοντος να εμπνεύσει το ενδιαφέρον τους με ελκυστικότερο περιεχόμενο στο wiki εργασίας. Σχετικά με τον τρόπο συνεργασίας των ομάδων τα συμπεράσματα είναι αντιφατικά. Υπήρξαν ομάδες με μεγάλη συνοχή και προσήλωση στην ανταπόκριση των απαιτήσεων του φύλλου εργασίας και άλλες που η προσοχή τους ήταν διασπασμένη σε διαδικαστικά ή τεχνικά ζητήματα και αργούσαν να καταπιαστούν με τη δουλειά τους. Η κατανομή των ομάδων με πιο προσδιορισμένα κριτήρια και η αυστηρή ανάθεση συγκεκριμένων ρόλων σε κάθε μέλος τους θα μπορούσε να λειτουργήσει διορθωτικά εδώ. Οποσδήποτε όμως απαιτείται συνεχής και συστηματική ψυχολογική και εργασιακή εξοικείωση των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και να μην αποτελεί απλή παρένθεση στο καθημερινό τους πρόγραμμα (σε κάποιους, ελάχιστους, καθηγητές ή με την ευκαιρία μόνο των ερευνητικών εργασιών ή άλλων καινοτόμων προγραμμάτων). Πάντως για την καλύτερη απόδοσή της απαιτείται επιμόρφωση των καθηγητών με προγράμματα σαν το «μείζον». Σχετικά, τέλος, με την πληρότητα και ορθότητα των απαντήσεων το αποτέλεσμα είναι θετικό, αφού οι απαντήσεις των μαθητών θεωρούνται από ικανοποιητικές έως πολύ καλές, ενώ θετική σε γενικές γραμμές κρίνεται και από τους μαθητές η όλη εμπειρία, μιας και τους δόθηκε η δυνατότητα να προχωρήσουν λίγο πιο πέρα από τα ζητούμενα της παραδοσιακής διδασκαλίας και να ασχοληθούν με αντικείμενα πιο κοντά στα ενδιαφέροντά τους και μάλιστα με μέσα (εξεικονισμός και διαδίκτυο) που τους είναι οικεία και ελκυστικά. Θεωρούν, ωστόσο εσφαλμένα, πως το web 2.0 είναι ένας χώρος ταυτισμένος με την επικοινωνία και τη διασκέδαση και όχι με την εκπαίδευση. Αν αυτό επιβεβαιώνεται και ερευνητικά, τότε μεγαλώνουν οι ευθύνες εμάς των εκπαιδευτικών, ώστε να βρούμε τη χρυσή τομή ανάμεσα στη «διασκεδαστικότητα» και στη «μαθησιακότητα», πράγμα που, αν επιτευχθεί, ελπίζεται πως θα φέρει πιο

κοντά στη χαρά της γνώσης και της δημιουργίας τους νέους ανθρώπους, τους μαθητές μας.

7. Βιβλιογραφία

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 1: Γενικό Μέρος, Γ' έκδοση, Πάτρα, Μάρτιος 2013

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Β' έκδοση, Πάτρα, Νοέμβριος 2010

ΥΠΑΙΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ρητορικά Κείμενα Β' Λυκείου Θεωρητική Κατεύθυνση, βιβλίο μαθητή, ΟΕΔΒ, έκδοση 1999

ΥΠΑΙΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ρητορικά Κείμενα Β' Λυκείου Θεωρητική Κατεύθυνση, βιβλίο καθηγητή, ΟΕΔΒ, έκδοση 1999

ΥΠΑΙΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ανθολόγιο Αρχαϊκής Λυρικής Ποίησης Β' Λυκείου Θεωρητική Κατεύθυνση, βιβλίο μαθητή, ΟΕΔΒ, έκδοση 2001

Β. Θ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Τα Ρητορικά Κείμενα στη Μέση Εκπαίδευση, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα, 1984

ΕΛΕΝΗ Ι. ΚΑΚΡΙΔΗ, Η Διδασκαλία των Ομηρικών Επών, βιβλίο του καθηγητή, ΟΕΔΒ, έκδοση 1988

ΜΑΡΙΑ ΣΑΜΑΡΑ, ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ, Προγραμματισμός της διδασκαλίας της στη Β' Γυμνασίου, GUTENBERG, Αθήνα, 1986²

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το παρόν διδακτικό σενάριο εφαρμόστηκε στην πράξη το Νοέμβριο του 2013 με τα αποτελέσματα που περιγράφονται στην παραπάνω ενότητα. Ανακεφαλαιώνοντας θα τονίζαμε πως η βασική πρόθεση της διδακτικής παρέμβασης υπήρξε αφενός η εφαρμογή της διδασκαλίας μιας ενότητας από το αναλυτικό πρόγραμμα με τη χρήση των ΤΠΕ χρησιμοποιώντας την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και η αναζήτηση της διερεύνησης και ανακάλυψης της γνώσης από τον ίδιο το μαθητή προσφέροντάς του προς τούτο ένα περιβάλλον εργασίας πιο ελκυστικό και πιο κοντινό προς τα ενδιαφέροντά του. Στο πλαίσιο αυτό ζητήθηκε από τους μαθητές να γνωρίσουν και να δουλέψουν σε μια εφαρμογή του Web 2.0 (Wiki), η οποία χαρακτηρίζεται ως ανοιχτό διερευνητικό περιβάλλον μάθησης εφόσον προσφέρει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο να εκφράσει την άποψή του στη δημόσια σφαίρα, να τη στηρίξει και να αποκτήσει αυτοπεποίθηση, να συζητήσει και επιχειρηματολογήσει κρίνοντας τις απόψεις των άλλων, να αποκτήσει, εντέλει, υπευθυνότητα για τη στάση και συμπεριφορά του στον κοινωνικό στίβο. Με την «Πύλη για την ελληνική γλώσσα» μαθαίνει επιπλέον να αναζητά μόνος και κριτικά πληροφορίες για θέματα που τον απασχολούν, να διευρύνει τους ορίζοντές του στη γλώσσα, να εξοικειώνεται με την έννοια της πολυτροπικότητας των κειμένων, και με τις εφαρμογές του διαδικτύου να συνειδητοποιεί τη σημασία της εικόνας στο σύγχρονο κόσμο και να κατανοεί την αξία την παρουσίασης της εργασίας του με τη χρήση της τελευταίας. Από την άλλη, δόθηκε η ευκαιρία να εξεταστούν και μελετηθούν έννοιες, όπως η μόδα και το σώμα βιωματικά, οπότε το βάρος δίνεται στον προσωπικό διάλογο του μαθητή με αξίες, αντιλήψεις και έννοιες που προβάλλουν τα ΑΕ έργα, συχνά σε διακειμενική σύγκριση με αντίστοιχες σύγχρονες. Στη βιωματική πρόσληψη των κειμένων – όλων των ειδών –

συνέτειναν και τα φύλλα εργασίας που ετοιμάστηκαν για τους μαθητές, ώστε να δώσουν νόημα στις δραστηριότητες που καλούνταν να επιτελέσουν σύμφωνα με τις προσωπικές τους εμπειρίες, τη δική τους εποχή και το κοινωνικό τους πλαίσιο. Η εμπειρία για τον διδάσκοντα υπήρξε ουσιαστική και χρήσιμη. Τα προβλήματα και οι δυσκολίες διαφωτιστικά. Σε κάθε περίπτωση όμως το ζητούμενο είναι ένα: να κερδίσουμε εμείς οι εκπαιδευτικοί τους μαθητές μας και οι μαθητές από το μάθημά μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 (Τα φύλλα εργασίας)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ για την Α' Ομάδα (φιλόλογοι)

1) Στην υπερασπιστική του επιχειρηματολογία ο Μαντίθεος, αναφορικά με το ποιο πρέπει να είναι το κριτήριο με το οποίο μια πόλη (ένα κράτος, θα λέγαμε σήμερα) οφείλει να αξιολογεί τον πολίτη (που με φιλοτιμία κι ευπρέπεια ζητά να πολιτευτεί), εκφράζει την άποψη: «ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὧ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν.» Η θέση αυτή του Μαντίθεου μπορεί να σχετισθεί με το απόσπ. 3 (οὐ φιλέω μέγαν) του Αρχίλοχου από το Ανθολόγιο Αρχαϊκής Ποίησης (αναζήτηση: ψηφιακό σχολείο (<http://dschool.edu.gr/>) → διαδραστικά σχολικά βιβλία → υλικό ανά τάξη). Νομίζετε ότι συμφωνεί εδώ ο Μαντίθεος με τον Αρχίλοχο ή διαφωνεί; Η όποια απάντησή σας να είναι τεκμηριωμένη, γραμμένη σε πιλοφορημένο από τους συγκρινόμενους λογοτέχνες και το κοινό τους θέμα αρχείο Word και αναρτημένη στο Wiki, στο φάκελο "εργασίες μαθητών", υποφάκελος "Φιλολογοί". Ο Περικλής εξάλλου (Θουκ. 2.60,5) προσδιορίζει σε τέσσερα τα αναγκαία προσόντα των αρχόντων (όπως στην προκειμένη περίπτωση ζητά να γίνει ο Μαντίθεος): γνῶναί τε τὰ δέοντα καὶ ἔρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολις τε καὶ χρημάτων κρείσσων. Στη συνέχεια μάλιστα της παραγράφου (2.60,6) εξηγεί γιατί είναι απαραίτητο και τα 4 αυτά προσόντα να συγκεντρώνονται σε ένα πρόσωπο, κατεξοχήν δε σε αυτό που έχει τη φιλοδοξία να ασκήσει δημόσιο αξίωμα. Για να οδηγηθείτε στη συνέχεια της παρ. και να δείτε επίσης τη μετάφραση του χωρίου ακολουθήστε τον υπερσύνδεσμο: http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/tools/corpora/anthology/content.html?m=1&t=185

Πιστεύετε ότι ο Μαντίθεος καλύπτει τα κριτήρια που θέτει ο Περικλής με βάση τα όσα ισχυρίζεται στην παρούσα ενότητα αλλά και στις προηγηθείσες; Η τεκμηριωμένη απάντησή σας (250 περ. λέξεων) να συνταχθεί σε πιλοφορημένο (ό.π.) αρχείο Word και να αναρτηθεί στο περιβάλλον εργασίας Wiki, στο φάκελο "εργασίες μαθητών", υποφάκελος "Φιλολογοί", ώστε να μπορεί να σχολιασθεί από τα μέλη των υπολοίπων ομάδων

2) Ο Περικλής αναφερόμενος στη σχέση ατόμου – πολιτείας, που εκφράζει εδώ ο Μαντίθεος, φαίνεται και στον Επιτάφιο (Θουκ. 2.42,3) να συμφωνεί και να επαυξάνει. Αναζητήστε τη μετάφραση του χωρίου στην "Πύλη για την Ελληνική γλώσσα" <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> → Αρχαία Ελληνική → Εργαλεία → Σώματα Κειμένων → Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας → Κατάλογος Κειμένων, από όπου επιλέγετε αρχικά τον αναζητούμενο συγγραφέα και μετά το προς διερεύνηση κείμενο («καὶ γὰρ τοῖς ἄλλοις χεῖροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι• ἀγαθῶ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλαψαν.») Ποια ακριβώς είναι η θέση του Περικλή εδώ;

Συμφωνείτε ή όχι. Εκφράστε την άποψή σας και αναρτήστε με τον ίδιο τρόπο και στο ίδιο σημείο με την προηγούμενη.

Ωστόσο, ο Αρχίλοχος δύο αιώνες νωρίτερα (650 π.Χ.) με το απόσπ. 4 (άσπίδι μὲν) στο Ανθολόγιο Αρχαϊκής Ποίησης (ό.π.) εκφράζει μια κάπως αιρετική άποψη και οπωσδήποτε διαφορετική από το ομηρικό ιδεώδες του «κλέους», όπως τουλάχιστον το εκφράζει ο Αχιλλέας στην Ιλιάδα (Σ 90-93). [Αναζήτηση στο: Μικρός Απόπλους http://www.mikrosaroplous.gr/iliada/BIBLIO_18_1_150.htm (μετάφρ. Ιάκ Πολυλά) ή από τη μετάφρ. των Νίκου Καζαντζάκη – Ι. Θ. Κακριδή στον ιστότοπο: <http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/omhros/il18.htm> ή μετάφρ. του Μαρωνίτη στον ιστότοπο: http://www.academia.edu/2031839/_] Αφού μελετήσετε τα συγκεκριμένα αποσπάσματα να εντοπίσετε α) ποιο είναι το κοινό μοτίβο (θέμα) στον Αρχίλοχο και τον Όμηρο, για το οποίο εκφράζεται διχογνωμία, β) πώς εξηγείται η διαφορετική στάση που παίρνουν οι δυο ποιητές, λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τη χρονική απόσταση που τους χωρίζει και τις επελευθερωτικές ενσωματωμένες κοινωνικο-πολιτικές και οικονομικές διαφοροποιήσεις στον ελληνικό κόσμο (για βοήθεια προσφύγετε στην εισαγωγή σσ. 6-8 και στα σχόλια της σελ. 53 του Ανθολογίου Αρχαϊκής Ποίησης (ό.π.) Να χρησιμοποιήσετε τον επεξεργαστή κειμένου για τη σύνταξη της απάντησής σας (250 περ. λέξεις), με τίτλο όπως και στις προηγούμενες δραστηριότητες, και να την αναρτήσετε στο Wiki (ό.π.).

Να λάβετε μέριμνα ώστε τα μέλη της ομάδας που δεν συντάσσουν τα κείμενα να αναζητούν ελεύθερα εικόνες από το διαδίκτυο (από αξιόπιστους όμως ιστότοπους) των συγκρινόμενων αρχαίων λογοτεχνών και εικόνων σχετικών με τα διερευνώμενα αποσπάσματα, προκειμένου να προστεθούν στα προς ανάρτηση τελικά κείμενα στο Wiki.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ για την Β' Ομάδα (γλωσσολόγοι)

1) Βασική έννοια στην προκειμένη ενότητα είναι το σώμα. Ως ομάδα σκεφθείτε για 2-3 λεπτά εν είδει καταιγισμού ιδεών (brainstorming) ποιες χρήσεις της λέξης σας έρχονται στο νου (π.χ. η φθορά του σώματος, σύμπλοκα: σώμα στρατού, εκφράσεις: σώμα και αίμα του Χριστού) και καταγράψτε τες στην αριστερή στήλη ενός πίνακα σε αρχείο Word (3 στηλών και όσων γραμμών σας χρειασθούν) με τίτλο "Ο,ΤΙ ΒΡΗΚΑΜΕ ΜΟΝΟΙ ΜΑΣ". Στη συνέχεια πηγαίνετε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>) και ακολουθώντας διαδοχικά τη διαδρομή Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Ηλεκτρονικά Λεξικά → Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, και το εργαλείο Αναζήτηση γράψτε στο κενό τη λέξη σώμα και έπειτα κάντε κλικ αριστερά στην επιλογή Αποστολή στα Σώματα, ώστε να διαπιστώσετε μέσα από αυθεντικά κείμενα τις διαφορετικές σημασίες της λέξης. Δουλεύοντας ομαδικά τα δύο μέλη της ομάδας που χειρίζονται τον ένα υπολογιστή επιστρέφουν στο λήμμα σώμα με τις διαφορετικές σημασίες, τις καταγράφουν στη δεξιά στήλη του πίνακα με τίτλο "ΣΕ ΠΟΙΑ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ" και παράλληλα τις ανακοινώνουν προφορικά στα άλλα δύο μέλη που βρίσκονται στο διπλανό υπολογιστή, τα οποία ψάχνουν και βρίσκουν παραδείγματα μέσα από τα σώματα κειμένων που ταιριάζουν στις εκάστοτε σημασίες και τις καταγράφουν στη μεσαία στήλη με τίτλο "Ο,ΤΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΑΝΑΚΑΛΥΨΑΜΕ ΣΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ". Με τον τρόπο αυτό θα συμπληρωθεί ο πίνακας με παραδείγματα από όλες τις σημασιολογικές χρήσεις της λέξης και θα μπορέσετε να δείτε το ποσοστό των σημασιών της που σας έρχονται εύκολα στο νου και άρα τις χρησιμοποιείτε συχνά στον καθημερινό σας λόγο. Τον τελικό αυτό πίνακα

με την ευρεθείσα διαπίστωση ως λεζάντα αναρτήστε τον στο Wiki (''εργασίες μαθητών'', υποφάκελος "Γλωσσολόγοι")

2) Μεταβείτε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>) και ακολουθώντας διαδοχικά τη διαδρομή Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Ηλεκτρονικά Λεξικά → Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, και το εργαλείο Σύνθετη Αναζήτηση, αναζητήστε εγγραφές ουσιαστικών με τον ακόλουθο τρόπο: α) *οψη και β) *οδος, (μορφήματα σχετιζόμενα με τις λέξεις από το κείμενο: ὄψεως και ἔξόδους αντίστοιχα). Όσες από τις εγγραφές που θα σας εμφανιστούν σχετίζονται, κατά την άποψή σας, με τα ως άνω λεξικά στοιχεία, να τις μεταφέρετε στο καλάθι και από εκεί να κρατήσετε και να καταγράψετε σε διαφάνεια ppt μέσα σε πίνακα 2 στηλών μόνον τις λέξεις που είναι σύνθετες με β' συνθετικό τα οψη, οδος και α' συνθετικό μία από τις προθέσεις από, επί, κατά, μετά (εάν σας λείπουν κάποιες από τις ζητούμενες λέξεις, μπορείτε να τις αναζητήσετε στην απλή αναζήτηση του λεξικού). Τι παρατηρείτε σχετικά με τη σύνθεση (μετά την έκθλιψη) στην περίπτωση του β' συνθετικού -οψη και τι στην περίπτωση του β' συνθετικού -οδος; Συλλογιστείτε για λίγο ως ομάδα σχετικά με το πού οφείλεται η παρατηρούμενη διαφοροποίηση (την οποία να χρωματίσετε) και προσπαθήστε να δώσετε έναν ορισμό για το φθογγικό φαινόμενο που θα καταγράψετε σε δεύτερη διαφάνεια ppt. Μπορείτε να αναζητήσετε βοήθεια για την ερμηνεία του φαινομένου στη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής του Μιχ. Οικονόμου (Πάθη συμφώνων→Τροπή συμφώνων § 70) στο ψηφιακό σχολείο (<http://dschool.edu.gr/>) → διαδραστικά σχολικά βιβλία → υλικό ανά τάξη→ Α' Γενικού Λυκείου. Στη συνέχεια προσέξτε και καταγράψτε σε τρίτη διαφάνεια ppt ποια από τα λήμματα και πότε ακριβώς άλλαξαν σημασία στη διαχρονική πορεία της γλώσσας μας αντιγράφοντας από το Λεξικό τις διαφοροποιημένες σημασίες. Επικουρικά μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και το Λεξικό Δημητράκου, που είναι εγκατεστημένο στους υπολογιστές σας (επιφάνεια εργασίας), καθώς διακρίνει τις σημασίες που παίρνουν οι λέξεις μέσα στο χρόνο. Τα ευρήματα - συμπεράσματά σας να τα παρουσιάσετε σε αρχείο ppt στην ολομέλεια του τμήματος προφορικά, αφού τα αναρτήσετε στο Wiki (ό.π.) και στη διαμορφωμένη από εσάς σχολική εφημερίδα (από την επιλογή προτύπων του Word) του Β' Θεωρητικού.

3) Μεταβείτε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>) και ακολουθώντας διαδοχικά τη διαδρομή Νέα Ελληνική → Εργαλεία → Ηλεκτρονικά Λεξικά → Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, και το εργαλείο Σύνθετη Αναζήτηση, αναζητήστε ουσιαστικά (από τον Τύπο Λήμματος), με εστιασμένο ενδιαφέρον στο (Ερμήνευμα) ένδυμα και ετυμολογική προέλευση (Ετυμολογία) διαδοχικά από τη γαλλική, αγγλική, ιταλική και τουρκική γλώσσα. Αφού καταγράψετε όλες τις εγγραφές στο καλάθι σας, παρατηρήστε από ποιες γλώσσες υπάρχουν οι περισσότερες εγγραφές (δάνεια) και προσπαθήστε να δώσετε μια ερμηνεία για τα ευρήματά σας αλλά και ένα ευρύτερο συμπέρασμα που προκύπτει για τις πολιτισμικές σχέσεις μεταξύ των λαών αναφορικά με το θέμα του δανεισμού μεταξύ των γλωσσών (για περισσότερες πληροφορίες συμβουλευτείτε και το κείμενο του Γιώργου Παπαναστασίου από τον Εγκυκλοπαιδικό Οδηγό στην ενότητα Θεωρία & Ιστορία της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/guide/thema_a7/index.html). Οι σκέψεις σας να αποτυπωθούν σε επεξεργαστή κειμένου σε μορφή ανακοίνωσης προς την ολομέλεια του τμήματος, στη σχολική εφημερίδα του Β' Θεωρητικού και στην ιστοσελίδα του

σχολείου. Επίσης, να αναρτηθεί στο Wiki ("εργασίες μαθητών", υποφάκελος "Γλωσσολόγοι").

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ για την Γ' Ομάδα (πολιτικοί σχολιαστές)

Η δομή της ενότητας των §§ 18-19, όπως και οι υπόλοιπες βέβαια, στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στο σχήμα της αντίθεσης, της αντιθετικής ανάπτυξης των ιδεών και εννοιών που επινοεί η ρητορική τέχνη του Λυσία προς υπεράσπιση του πελάτη του (Μαντίθεου). Να αναπτύξετε έναν εννοιολογικό χάρτη με το εργαλείο smarttools, όπου θα εκτίθενται όλες οι αντιθέσεις του κειμένου με εικονιστικό τρόπο, ο οποίος θα προβληθεί από τον βιντεοπροβολέα σε όλο το τμήμα.

Η βασική αντίθεση που διέπει τη συγκεκριμένη ενότητα είναι το φαίνεσθαι και το είναι. Ο Μαντίθεος υποστηρίζει βέβαια ότι το φαίνεσθαι δεν αποτελεί ασφαλές κριτήριο για την ορθή αξιολόγηση ενός πολίτη που επιθυμεί να μετέχει ενεργά στα κοινά• σε αυτό το επιχείρημα, εξάλλου, στήριξε όλη την υπερασπιστική του γραμμή. Από την άλλη πλευρά όμως, είναι επίσης γεγονός ότι η εξωτερική εμφάνιση καθενός, από την πιο προσεγμένη έως την πιο ατημέλητη, δεν γίνεται ερήμην του υποκειμένου που την οικειοποιείται, καθώς σε αυτήν – είτε το θέλει είτε όχι – ενσωματώνει την προσωπικότητά του. Φαντασθείτε σήμερα ένα ζευγάρι που πάει στην εκκλησία ή στο δημαρχείο να παντρευτεί και δεν φοράει ο γαμπρός κουστούμι και η νύφη νυφικό• δεν θα το χαρακτηρίζαμε αμέσως αντισυμβατικό; Και δεν θα ήταν αυτή η αντισυμβατικότητα βασικό στοιχείο της προσωπικότητάς τους; Μπορείτε να επεκτείνετε αυτή τη σκέψη με ανάλογα παραδείγματα από την εξωτερική εμφάνιση εκκεντρικών νέων, λουσάτων κυριών και κυρίων σε δεξιώσεις, ή ακόμη και μελών κομματικών παρατάξεων. Ο Μαντίθεος επίσης, αφήνει να εννοηθεί ότι στη μεταπολεμική Αθήνα (404 κ.εξ.), παρά το ψήφισμα για πολιτική λήθη αμέσως μετά την επικράτηση του Θρασύβουλου και του κινήματός του, τα πολιτικά πάθη δεν είχαν καταλαγιάσει και οι μνήμες από την τυραννία των Τριάκοντα ήταν ακόμη νωπές σε πολλούς δημοκρατικούς Αθηναίους, οι οποίοι δεν φαινόταν διατεθειμένοι να ξεχάσουν εύκολα τι (τους) είχε συμβεί 15 περίπου χρόνια πίσω. Για να το κατανοήσετε καλύτερα αναλογιστείτε ότι και στη σημερινή Ελλάδα οι μνήμες από την επτάχρονη δικτατορία για πολλούς πολίτες είναι αξεθώριαστες και με βάση αυτές κρίνουν ακόμη και σήμερα πολιτικά πρόσωπα που είχαν αναμειχθεί κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο με τη σκοτεινή εκείνη περίοδο εκτροπής της δημοκρατίας. Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τις ευαισθησίες και του μεν (Μαντίθεου) και των δε (δημοκρατικών κατηγορών) να χωριστείτε σε δύο υποομάδες πολιτικών σχολιαστών και να ετοιμάσετε ένα κείμενο η καθεμιά, όπου η μια δυάδα θα μπαίνει στη θέση του Μαντίθεου και θα υποστηρίζει τα δίκια του και η άλλη θα ενσυναισθάνεται τους δημοκρατικούς και τις ανησυχίες τους υποστηρίζοντας με τα δικά της επιχειρήματα το δικό τους δίκιο. Τα δύο κείμενα θα αναρτηθούν αντιθετικά στην εφημερίδα του Β' θεωρητικού, αφού προηγουμένως σχολιασθούν από το υπόλοιπο τμήμα, ώστε να αξιολογηθεί η κριτική ικανότητα του κάθε μαθητή. Ο σχολιασμός μπορεί να γίνει είτε πάνω στο αρχείο του Word με εισαγωγή σχολίων στο ακριβές σημείο του κειμένου που προκαλεί τη συμφωνία ή διαφωνία του σχολιογράφου, είτε κάνοντας add comment κάτω από το ανηρτημένο στις "εργασίες μαθητών" , υποφάκελος "Ομάδα Πολιτικών Σχολιαστών" του Wiki αρχείο.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ για την Δ' Ομάδα (δημοσιογράφοι - αρθρογράφοι)

Στην προκείμενη ενότητα με τη δεδομένη θέση του Μαντίθεου για το πώς οφείλει μια ευνομούμενη πολιτεία να αξιολογεί τους πολίτες της, ο ίδιος ο δοκιμαζόμενος μας κάνει να φανταστούμε την εμφάνισή του. Ο Όμηρος τους Αχαιούς με τη φροντισμένη εμφάνιση περιγράφει με δυο μόνο λέξεις «κάρη κομόωντες» κι από εδώ φαίνεται πως αρχικά όλοι οι Έλληνες έτρεφαν μακριά μαλλιά που μάλιστα τα φρόντιζαν με ιδιαίτερη θέρμη. Αυτή η παράδοση συνεχίστηκε στη Σπάρτη.

Αναζητήστε πληροφορίες στο διαδίκτυο για το τι ίσχυε στην Αθήνα σχετικά με την κόμη αλλά και την ενδυμασία των Αθηναίων. Για βοήθεια μπορείτε να προστρέξετε στο αρχείο Word «βοηθητικό υλικό για κόμμωση-ενδυμασία», που είναι αναρτημένο στα Χρήσιμα του Wiki μας και σας δίνεται μαζί με το φύλλο.. Αφού συλλέξετε υλικό, συζητήστε μεταξύ σας τι πρέπει να συμπεριλάβετε στην παρουσίασή σας σε διαφάνειες ppt ώστε να γίνει κατανοητή η ενδυματολογική διάσταση της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής στην αρχαία Αθήνα. Θα ήταν εξαιρετική ιδέα αν μπορούσατε να φτιάξετε ένα σκίτσο του Μαντίθεου, όπως τον φαντάζεστε αξιοποιώντας βέβαια την εικόνα που εμμέσως μας δίνει ο ίδιος στην ενότητα των §§ 18-19, αλλά και από τις προηγηθείσες αναφορές του.

Στη συνέχεια πηγαίνετε στο αρχείο «μόδα, σκέψεις και ιδέες» (επίσης στα Χρήσιμα του Wiki μας, ενώ δίνεται κι αυτό μαζί με το φύλλο) και περιηγηθείτε στις ιστοσελίδες που σας δίνονται με στόχο να αποκτήσετε μια πρώτη αλλά και ικανοποιητική όψη για το θέμα της μόδας και ευρύτερα της διάθεσης του σώματος στο δημόσιο βλέμμα. Ο στόχος θα είναι μέσα από την περιήγηση αυτή να δημιουργήσετε ένα εκτενές κείμενο στον επεξεργαστή κειμένου για την εφημερίδα του Βθεωρητικού¹, αλλά και για την ιστοσελίδα του σχολείου σχετικά με τη μόδα (προσωπική ελευθερία ή απλώς εμπορευματοποιημένο βιομηχανικό προϊόν; Ιδιαίτερα να εξετάσετε την τεράστια συμβολική αξία που συγκεντρώνει επάνω του κάθε προϊόν της αισθητικής βιομηχανίας). Στο κείμενο φυσικά μπορεί να παρεμβληθούν εικόνες και όποιο άλλο πολυτροπικό κείμενο θεωρείτε εσείς πως συνάδει με και ζωντανεύει το στόχο σας. Επίσης, να δημιουργήσετε μια ψηφιακή αφήγηση με την εφαρμογή του movie maker με θέμα το ένδυμα, τη στολή, την εμφάνιση γενικότερα του σώματος στη δημόσια ζωή του σύγχρονου κόσμου, που θα αναρτηθεί και αυτή στην ιστοσελίδα του σχολείου. Τις τελικές σας εργασίες να αναρτήσετε καταρχάς στο Wiki ("εργασίες μαθητών", υποφάκελος "Ομάδα Δημοσιογράφων-Αρθρογράφων") για να σχολιασθούν από τους συμμαθητές σας και να κάνετε, εάν επιθυμείτε, διορθώσεις ή συμπληρώσεις πριν από την ανάρτηση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 (ρουμπρικές αξιολόγησης)**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ**

Η αξιολόγηση της διδακτικής πρότασης είναι διαμορφωτική (κατά τη διάρκεια εξέλιξής της στο εργαστήριο) και τελική (με βάση τα παραδοτέα της κάθε ομάδας) επιδιώκοντας να εντοπίσει την ατομική αλλά και την ομαδική δουλειά των μαθητών. Στο πλαίσιο αυτό χρησιμοποιούνται εμπλουτισμένες ρουμπρικές της αυτόνομης και ομαδικής επίδοσης των μαθητών στο πλαίσιο συνεργατικού σεναρίου μάθησης. Η συγκεκριμένη τεχνική δίνει τη δυνατότητα αξιολόγησης της συνεργατικότητας των μαθητών μέσω των παρακάτω δεικτών:

Περιγραφή Δεικτών Α' Άξονα: Προϊόντα Μάθησης

Α' Άξονας: Προϊόντα Μάθησης	
Συμβολισμός	Δείκτης
A1	Ορθότητα τελικού προϊόντος μαθητή (π.χ. τελική λύση προβλήματος)
A2	Πληρότητα τελικού προϊόντος μαθητή (π.χ. τελική λύση προβλήματος, συσχέτιση της με θεωρία, εξαγωγή συμπεράσματος, κλπ)
A3	Τήρηση οριζόμενου χρόνου ολοκλήρωσης δραστηριότητας/των από τον μαθητή
A4	Ορθότητα τελικού προϊόντος ομάδας (π.χ. τελική λύση προβλήματος)
A5	Πληρότητα τελικού προϊόντος ομάδας (π.χ. τελική λύση προβλήματος, συσχέτιση της με θεωρία, εξαγωγή συμπεράσματος, κλπ)
A6	Τήρηση οριζόμενου χρόνου ολοκλήρωσης δραστηριότητας/των από την ομάδα

Περιγραφή Δεικτών Β' Άξονα: Διαδικασία Μάθησης

Β' Άξονας: Διαδικασία Μάθησης	
Υπο-άξονας Β.1	
Διαδικασία Συνεργατικής Δράσης: διαδραστικότητα μεταξύ μαθητών και μεταξύ μαθητών - εκπαιδευτικού	
Συμβολισμός	Δείκτης
B1.	Συνεισφορά της ομάδας στο προς διερεύνηση θέμα (Συμμετοχή στο group forum)
Υπο-άξονας Β.2	
Αξιοποίηση Εκπαιδευτικού Υλικού: διαδραστικότητα μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικού υλικού	
Συμβολισμός	Δείκτης
B2.1	Πλήθος και είδος μαθησιακών πόρων που τροποποιούνται ή προστίθενται ανά ομάδα, ανά δραστηριότητα/τες ή και ανά φάση σεναρίου
B2.2	Αριθμός επισκέψεων μαθησιακών πόρων ανά ομάδα

Στη συνέχεια η αξιολόγηση των μαθητών θα πραγματοποιηθεί με βάση την εξής ρουμπρίκα:

Α΄ ΦΑΣΗ

	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ	ΜΕΤΡΙΑ ΕΠΙΔΟΣΗ	ΧΑΜΗΛΗ ΕΠΙΔΟΣΗ
		3	2	1
ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ	Ορθότητα προϊόντος μαθητή Δείκτης Α1	Ο μαθητής απάντησε με ορθότητα σε όλες τις δραστηριότητες - ερωτήματα	Ο μαθητής απάντησε με ορθότητα σε μερικές δραστηριότητες-ερωτήματα	Ο μαθητής δεν απάντησε με ορθότητα σε καμία από τις δραστηριότητες-ερωτήματα
	Πληρότητα προϊόντος μαθητή Δείκτης Α2	Ο μαθητής απάντησε με πληρότητα σε όλες τις δραστηριότητες - ερωτήματα	Ο μαθητής απάντησε με πληρότητα σε μερικές δραστηριότητες-ερωτήματα	Ο μαθητής δεν απάντησε με ορθότητα σε καμία από τις δραστηριότητες-ερωτήματα
	Χρονική διάρκεια υλοποίησης (max= 5ημέρες) Δείκτης Α3	Ο μαθητής παρέδωσε την ατομική του εργασία σε 5 ημέρες ή νωρίτερα		Ο μαθητής δεν παρέδωσε την ατομική του εργασία σε 5 ημέρες
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΑΘΗΣΗΣ	Συνεισφορά του μαθητή στο προς διερεύνηση θέμα (Συμμετοχή στο forum) Δείκτης Β1.	Ο μαθητής συμβάλλει καθοριστικά στη διερεύνηση του θέματος (συζήτηση στο forum) παρέχοντας απαντήσεις και επιχειρήματα (τουλάχιστον 3 απαντήσεις και πάνω από 4 επιχειρήματα)	Ο μαθητής συμβάλλει αρκετά στη διερεύνηση του θέματος (συζήτηση στο forum) παρέχοντας απαντήσεις και επιχειρήματα (τουλάχιστον 1 – 2 απαντήσεις και πάνω από 2 – 3 επιχειρήματα)	Ο μαθητής δεν συμβάλλει στη διερεύνηση του θέματος (καμία απάντηση και λιγότερα από 2 επιχειρήματα)
	Αριθμός επισκέψεων μαθησιακών πόρων ανά μαθητή Δείκτης Β2.1	Ο μαθητής μελετά διαρκώς όλο το υλικό που του προσφέρεται- (συνολικά στο μάθημα πάνω από 20 hits στους μαθησιακούς πόρους)	Ο μαθητής μελετά αρκετά όλο το υλικό που του προσφέρεται- (συνολικά στο μάθημα 11-20 hits στους μαθησιακούς πόρους)	Ο μαθητής δε μελετά καθόλου το υλικό που του προσφέρεται- (συνολικά στο μάθημα λιγότερα από 10 hits στους μαθησιακούς πόρους)
	Συνεισφορά μαθησιακών πόρων από τον μαθητή Δείκτης Β2.2	Η ομάδα συνεισέφερε 3 έως 4 μαθησιακούς πόρους	Ο μαθητής συνεισέφερε 2 έως 3 μαθησιακούς πόρους	Ο μαθητής συνεισέφερε 1 ή κανένα μαθησιακό πόρο

Β' ΦΑΣΗ

	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ	ΜΕΤΡΙΑ ΕΠΙΔΟΣΗ	ΧΑΜΗΛΗ ΕΠΙΔΟΣΗ
		3	2	1
ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ	Ορθότητα προϊόντος ομάδας Δείκτης A4	Η ομάδα συνέθεσε την εργασία της απαντώντας με ορθότητα σε όλα τα ερωτήματα ανά ρόλο	Η ομάδα συνέθεσε την εργασία της απαντώντας με ορθότητα σε περισσότερα από τα μισά ερωτήματα ανά ρόλο	Η ομάδα συνέθεσε την εργασία της απαντώντας με ορθότητα σε λιγότερα από τα μισά ερωτήματα ανά ρόλο
	Πληρότητα προϊόντος ομάδας Δείκτης A5	Η ομάδα συνέθεσε την εργασία της απαντώντας με πληρότητα σε όλα τα ερωτήματα ανά ρόλο	Η ομάδα συνέθεσε την εργασία της απαντώντας με πληρότητα σε περισσότερα από τα μισά ερωτήματα ανά ρόλο	Η ομάδα συνέθεσε την εργασία της απαντώντας με πληρότητα σε λιγότερα από τα μισά ερωτήματα ανά ρόλο
	Χρονική διάρκεια υλοποίησης (max= 10 ημέρες) Δείκτης A6	Η ομάδα παρέδωσε την εργασία της σε 10 ημέρες ή νωρίτερα		Η ομάδα δεν παρέδωσε την εργασία της σε 10 ημέρες
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΑΘΗΣΗΣ	Συνεισφορά της ομάδας στο προς διερεύνηση θέμα (Συμμετοχή στο group forum) Δείκτης B1.	Η ομάδα συμβάλλει καθοριστικά στη διερεύνηση του θέματος που της αναλογεί (συζήτηση στο group forum) παρέχοντας ιδέες και επιχειρήματα	Η ομάδα συμβάλλει αρκετά στη διερεύνηση του θέματος που της αναλογεί (συζήτηση στο group forum) παρέχοντας ιδέες και επιχειρήματα	Η ομάδα δεν συμβάλλει στη διερεύνηση του θέματός της (καμία ιδέα και κανένα επιχείρημα)
	Αριθμός επισκέψεων μαθησιακών πόρων ανά ομάδα Δείκτης B2.1	Η ομάδα μελετά διαρκώς όλο το υλικό που προσφέρεται - (συνολικά στο μάθημα πάνω από 35 hits στους μαθησιακούς πόρους)	Η ομάδα μελετά αρκετά όλο το υλικό που προσφέρεται - (συνολικά στο μάθημα 20-35 hits στους μαθησιακούς πόρους)	Η ομάδα δε μελετά καθόλου το υλικό που προσφέρεται - (συνολικά στο μάθημα λιγότερα από 15 hits στους μαθησιακούς πόρους)
	Συνεισφορά μαθησιακών πόρων Δείκτης B2.2	Η ομάδα συνεισέφερε 3 έως 4 μαθησιακούς πόρους ανά ρόλο	Η ομάδα συνεισέφερε 2 έως 3 μαθησιακούς πόρους ανά ρόλο	Η ομάδα συνεισέφερε 1 ή κανένα μαθησιακό πόρο ανά ρόλο